

# PADASJOKI Puuksamenniemi rantaosayleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2022



Hannu Poutiainen



Tilaja: maanomistaja

## Sisältö

<b>Perustiedot</b> .....	<b>2</b>
<b>Kartat</b> .....	<b>3</b>
Vanhoja karttoja.....	3
<b>Inventointi</b> .....	<b>4</b>
Maastotyö.....	5
Tulos .....	5
Lähteet .....	6
Koeuopat .....	7
<b>Muinisjännös</b> .....	<b>9</b>
1 Padasjoki Puuksamenniemi.....	9
<b>Yleiskuvia</b> .....	<b>10</b>

*Kansikuva:* Kivikautista asuinpaikkaa Puuksamenniemessä.

## Perustiedot

*Alue:* Rantaosayleiskaava (Vesijako- ja Salmentaustanjärven ranta-alueiden yleiskaava).

*Tarkoitus:* Selvittää, onko kaavan alueella kiinteitä muinajännöksiä tai muita suojeltavaksi katsottavia arkeologisia jännöksiä.

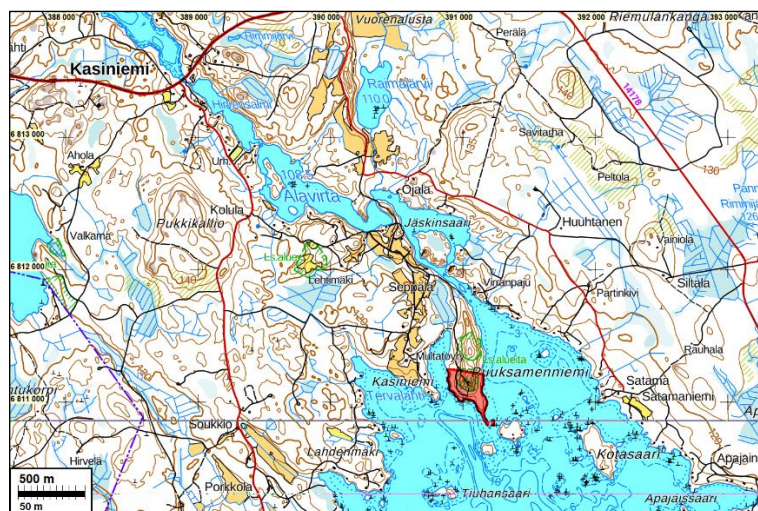
*Työaika:* 10.8.2022

*Tilaja:* Maanomistaja kaavakonsultti Juha Poskelan / JUATE välityksellä

*Tekijät:* Mikroliitti Oy. Maastotyö: Hannu Poutiainen Raportti: Hannu Poutiainen, Taika-Tuuli Kaivo.

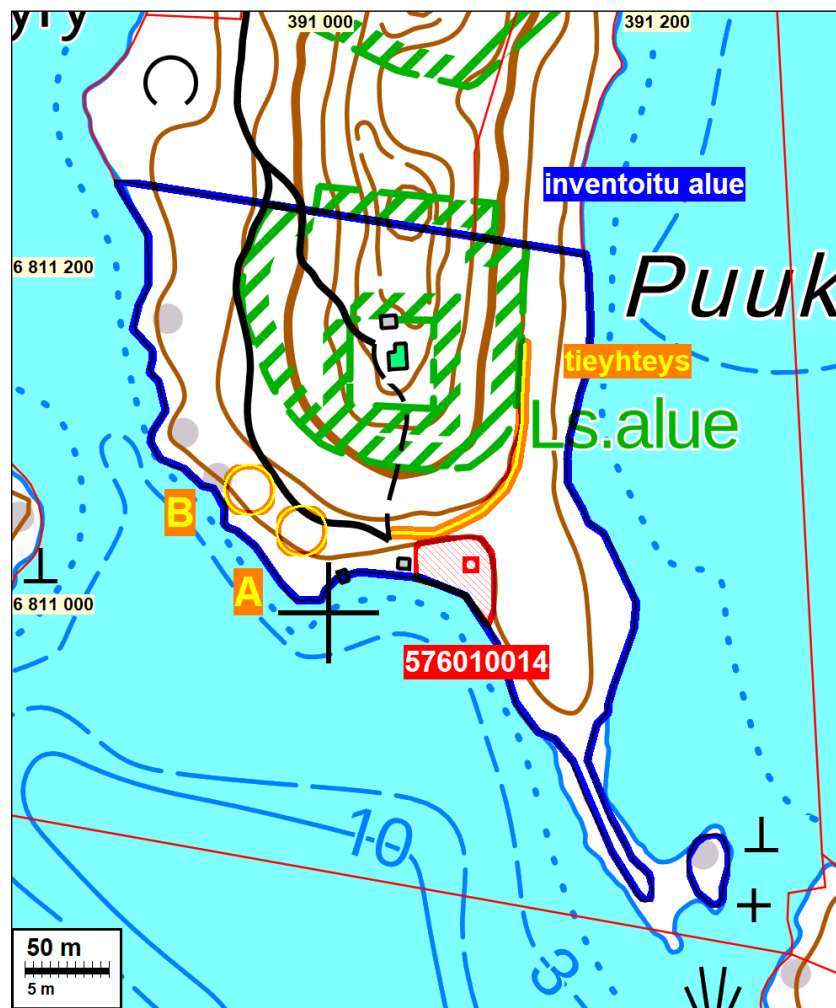
*Tulos:* Inventoinnissa löytyi muutamia raivausröykkiöitä kaava-alueen länsilaidalta, mutta historiallisen ajan kartta-aineiston perusteella ne eivät ole muinajännöksiä. Ennestään tunnetun asuinpaikan Padasjoki Puuksamenniemi rajausta RA-alueella tarkennettiin koeuopittamalla. Löytöjä tuli eniten Puuksamenniemen etelään työntyvän karkiosan tasanteelta, kun taas itärannan tuntumassa löytöjä on vähemmän. Koeuopituksen ja topografian perusteella mökin länsipuolella, länsirannan tuntumassa on RA-alueella erillinen, pieni asuinpaikan osa, joka rajautuu idässä kivikkoon ja lännessä kiviseen ja viettävään rinteeseen.

*Selityksiä:* Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta 9/2022, ellei toisin mainittu. Muinajännösrekisteri on tarkastettu 9/2022. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia ja tallessa Mikroliitti Oy:n serverillä. Kuvaaja: Poutiainen H.



Inventoitu alue on värjätty punaisella

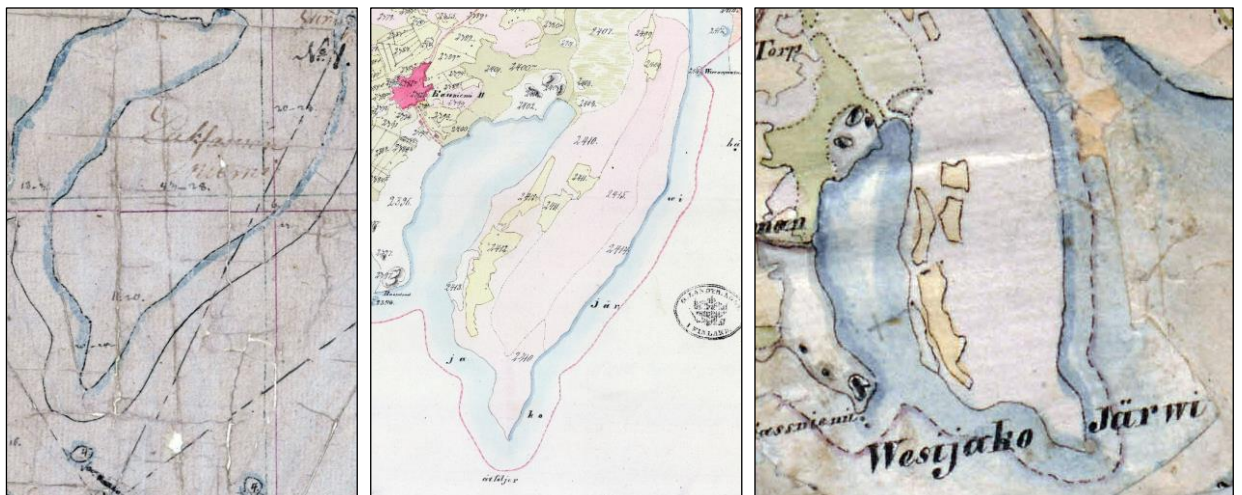
## Kartat



Kartalle on rajattuna sinisellä inventoitu kaava-alue ja keltaoranssilla rakennuspaikkojen A ja B siirtokohdat, sekä tieyhteys rakennuspaikalle A. Inventointi keskittyi erityisesti näille keltaoransseille rakentamisen suunnittelupaikoille.

Punaisella A. Bilundin v. 2000 ehdottama muinaisjäänönsrajaus kivikautiselle asuinpaikalle *Padasjoki Puuksamenniemi* (mj.rek. 576010014), punaisella neliöllä rajauksen sisälle on merkitty Museoviraston koordinaattipiste kohteelle.

## Vanhoja karttoja



**Vasemmalla:** Ote v. 1805 isojakokartasta. **Kesellä:** ote v. 1839–1841 kartasta. **Oikealla:** Ote 1840-luvun Padasjoen pitäjänkartasta.



**Vasemalla:** Ote v. 1847 isojakokartasta **Keskellä:** Ote v. 1924 uudistuskartasta. **Oikealla:** Ote v. 1965 peruskartasta.

Vuoden 1805 isojakokartalle ei ole merkittynä mitään. V. 1839–1841 kartasta eteenpäin kiinteistön länsireunassa on ollut peltokaistale. V. 1924 kartalla sekä 1965 peruskartalla on merkitty kiinteistön pohjoisosan keskikohdille rakennus.

### Inventointi

Padasjoen Puuksamenniemessä on tekeillä rantaosayleiskaavan muutos. Kaava-alueella suunnitellaan rantaosayleiskaavan muutosta siten, että voimassa olevassa rantaosayleiskaavassa kiinteistölle 576–405–1–326 osoitetuista kolmesta rantarakennuspaikasta kahta rakentamatonta rakennuspaikkaa siirrettäisiin kyseisen kiinteistön sisällä. Kaavakonsultti, Juha Poskela / JUATE tilasi alueen arkeologisen inventoinnin Mikroliitti Oy:ltä. Hannu Poutiainen teki inventoinnin 10.8.2022, työn kannalta hyvissä olosuhteissa. Mukana inventoinnissa oli arkeologianharrastaja Janne Kinnunen.

Inventoinnissa tarkastettiin koko kaava-alue, keskittyen erityisesti suunnitelluille muutosalueille A ja B, sekä suunnittelualueeseen A liittyvälle tielinjan paikalle. Alue sijaitsee reilu 19 km Padasjoen keskustasta linnuntietä luoteeseen, Seppälässä. Se sijoittuu Vesijaon eli Vesijakaan pohjoiskoillisranta-alueelle työntyvän niemen kärjessä ja koostuu muutamaa rakennusta ja niille kulkevaa teitä lukuun ottamatta sekametsästä. Suuri inventoidun alueen pohjoisosasta on luonnonsuojelualue. Maapohjaltaan tutkimusalue on pääasiassa hiekkamaata.

Inventoitava alue sijoittuu pääosin 109–130 m korkeustasolle ja alue onkin korkeudeltaan otollinen kivikautiselle asumiskohteelle. Kiinteistöltä tunnetaan entuudestaan kivikautinen asuinpaikka ja kiinteä muinaisjäännös, *Padasjoki Puuksamenniemi* (mj.rek. 576010014). Asuinpaikka löytyi inventoinnissa vuonna 2000, noin 250 m niemen kärjestä pohjoiseen, niemen korkean osan eteläkärjessä lounaaseen avautuvan lahden rannalla (Bilund, A.). Bilund koekuopitti aluetta. Koe-kuopista löytyi keramiikkaa, kvartssia, palanutta luuta sekä punaruskea likamaakerros. Lisäksi hän poimi löytöjä poimi tieleikkauksesta. Keramiikan perusteella Bilund ajoitti kohteen mahdollisesti myöhäskivikautiseksi tai varhaismetallikautiseksi. Asuinpaikka on hyvin säilynyt, ja Bilund epäili, että koko tasanne harjun rinteeseen ja rannan välissä sekä harjun matala karkiosa etelämpänä on potentiaalisesti säilyntä asuinpaikkaa.

Historiallisella ajalla inventoitu alue on kuulunut Kasiniemen kylän maihin. Ennen maastotyötä tarkasteltiin aluetta kuvaavaa maastokarttaa ja analysoitiin Maanmittauslaitoksen laserkeilausaineistosta laadittua maastomallia sekä tutkittiin historiallista kartta-aineistoa. Kartoista vanhimmalla, v. 1805 isojakokartalla ei ole merkittynä inventoidulle kiinteistölle mitään. V. 1839–1841 kartasta eteenpäin kiinteistön länsireunassa on ollut peltokaistale. V. 1924 uudistuskartalla sekä 1965 peruskartalla on lisäksi merkitty kiinteistön pohjoisosan keskikohdille rakennus. Laserkeilausaineistosta laaditusta mallista ei havaittu mitään arkeologisesti potentiaalista ilmiötä.

### **Maastotyö**

Maastossa kaava-alue tarkastettiin kauttaaltaan. Kenttätyömenetelmänä käytettiin silmänvaraista havainnointia ja koekuopitusta sekä maanäyttekairausta käsikairalla. Maastotyön pääpaino oli uusilla ja rakentamattomilla alueilla A ja B, jonne siirretään rakennuspaikkoja, sekä rakennuspaikkaan A liittyvällä tielinjalla.

Puuksanniemen etelään työntyvässä kärjessä maasto on mäntyvaltaista hiekkakangasta ja itärannassa kivistä hiekkaa tai moreenia, puusto sekametsää. A ja B-alueet poikkeavat maaperältään muusta inventoidusta alueesta: siellä maa on hyvin kivistä ja maakerros on ohutta, eli kallio on lähellä.

Inventoinnissa löytyi muutamia raivausröykkiöitä kaava-alueen länsilaidalta, mutta v. 1805 isojakokartalla alueella ei ole peltoa. Peltoa on merkitty v. 1847 isojakokartalle, 1840-luvun pitäjänkartalle, v. 1924 uudistuskartalle ja v. 1965 peruskartalle. V. 1985 peruskartalla peltojen paikalla on niittyä. Kartta-aineiston perusteella röykkiöt ovat v. 1805 nuorempia ja v. 1985 vanhempia. Ne eivät ole muinaisjäännöksiä. Ensimmäinen alueelle merkitty talo on v. 1924 uudistuskartalla. Talo on samalla paikalla kuin myöhemminkin, eli mäen laella. Mäen laki on kivinen ja osin muokattu. Siellä ei ollut mitään arkeologisesti huomioon otettavaa.

Ennestään tunnetun asuinpaikan laajuutta uusilla rakennusalueilla selvitettiin ja rajattiin koekuopittamalla. Asuinpaikka oli alustavasti rajattu jo v. 2000 inventoinnin raportissa, vaikkakin Museoviraston Kulttuuriympäristön palveluikkunassa asuinpaikka on ilmoitettu ainoastaan pistekohteena. Kivikautisen asuinpaikan rajaamisen tarkentamiseksi alueelle kaivettiin 25 koekuoppaa, lähimmillään 20 m vuoden 2000 inventoinnin rajauksesta. Kaivaminen lopetettiin, jos tai kun koekuopasta tuli ensimmäinen tai ensimmäiset löydöt.

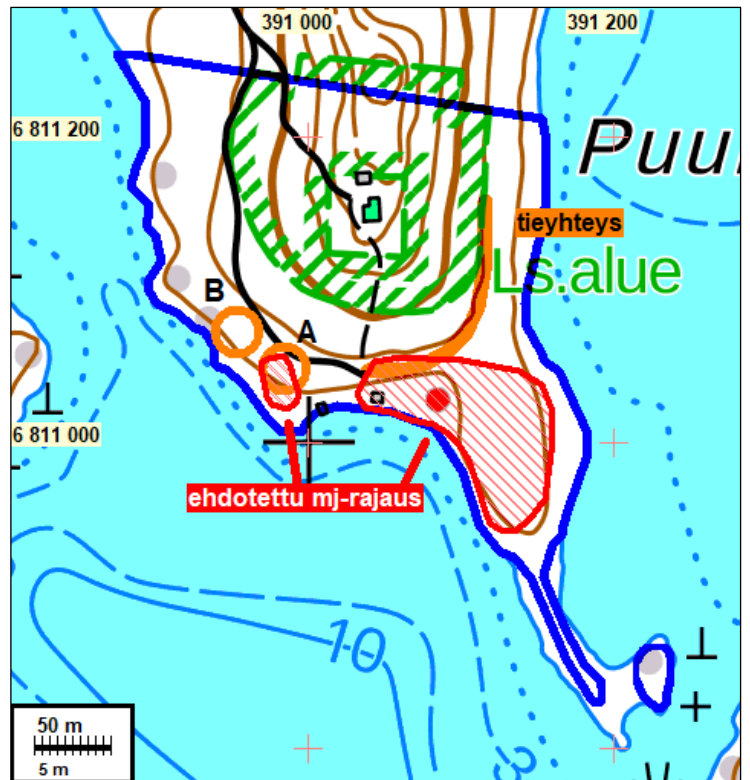
Löytöjä tuli eniten Puuksanniemen etelään työntyvän kärkiosan tasanteelta, mäntyvaltaiselta hiekkakangasta. Koekuopituksen perusteella itärannan tuntumassa löytöjä on vähemmän. Siellä maaperä on kivistä hiekkaa tai moreenia, puusto sekametsää. Koekuopituksen ja topografian perusteella mökin länsipuolella, länsirannan tuntumassa on A-alueella erillinen asuinpaikan osa. Siellä maasto on kivistä. Löytöalue on pieni ja rajautuu idässä kivikkoon ja lännessä kiviseen ja viettävään rinteeseen. Löytöjä koekuopista tuli varsin vähän. Koekuoppalöydöt valokuvattiin. Niitä ei otettu talteen, vaan ne jätettiin alkuperäiselle paikalle.

### **Tulos**

Inventoinnissa löytyi muutamia raivausröykkiöitä kaava-alueen länsilaidalta, mutta historiallisen ajan kartta-aineiston perusteella röykkiöt ovat v. 1805 nuorempia ja v. 1985 vanhempia, eivätkä siten ole muinaisjäännöksiä.

Ennestään tunnetun kivistä asuinpaikan Padasjoki Puuksamenniemi laajuutta tarkennettiin. Löytöjä tuli eniten Puuksanniemen etelään työntyvän kärkeä tasanteelta, kun taas itärannan tuntumassa löytöjä on vähemmän. Koekuopituksen ja topografian perusteella mökin länsipuolella, länsirannan tuntumassa on rakennusalueella A erillinen, pieni asuinpaikan osa, joka rajautuu idässä kiviin ja lännessä kiviseen ja viettävään rinteeseen. Lisäksi Bilundin v. 2000 inventointihavaintojen perusteella alueista suurempi kulkee pohjoispäästään osittain suunnitellun tielinjan eteläisen päädyn kohdilla.

Topografian ja löydöllisten kuoppien perusteella ehdotamme perustellun rajauksen Puuksamenniemen kivistä asuinpaikalle.



Kartalle on rajattu sinisellä inventoitu alue ja oranssilla ympyröillä rakennuspaikkojen A ja B siirtokohdat, sekä tieyhteys rakennuspaikalle A. Punaisella raidoituksella on maalattuna uusi, kaksiosainen muinaisjäännösrajausehdotus kiinteälle muinaisjäännöksele Padasjoki Puuksamenniemi (mj.rek. 576010014). Punainen piste suuremman alueen keskellä on nykyinen muinaisjäännöksele annettu pistekoordinaatti.

7.10.2022

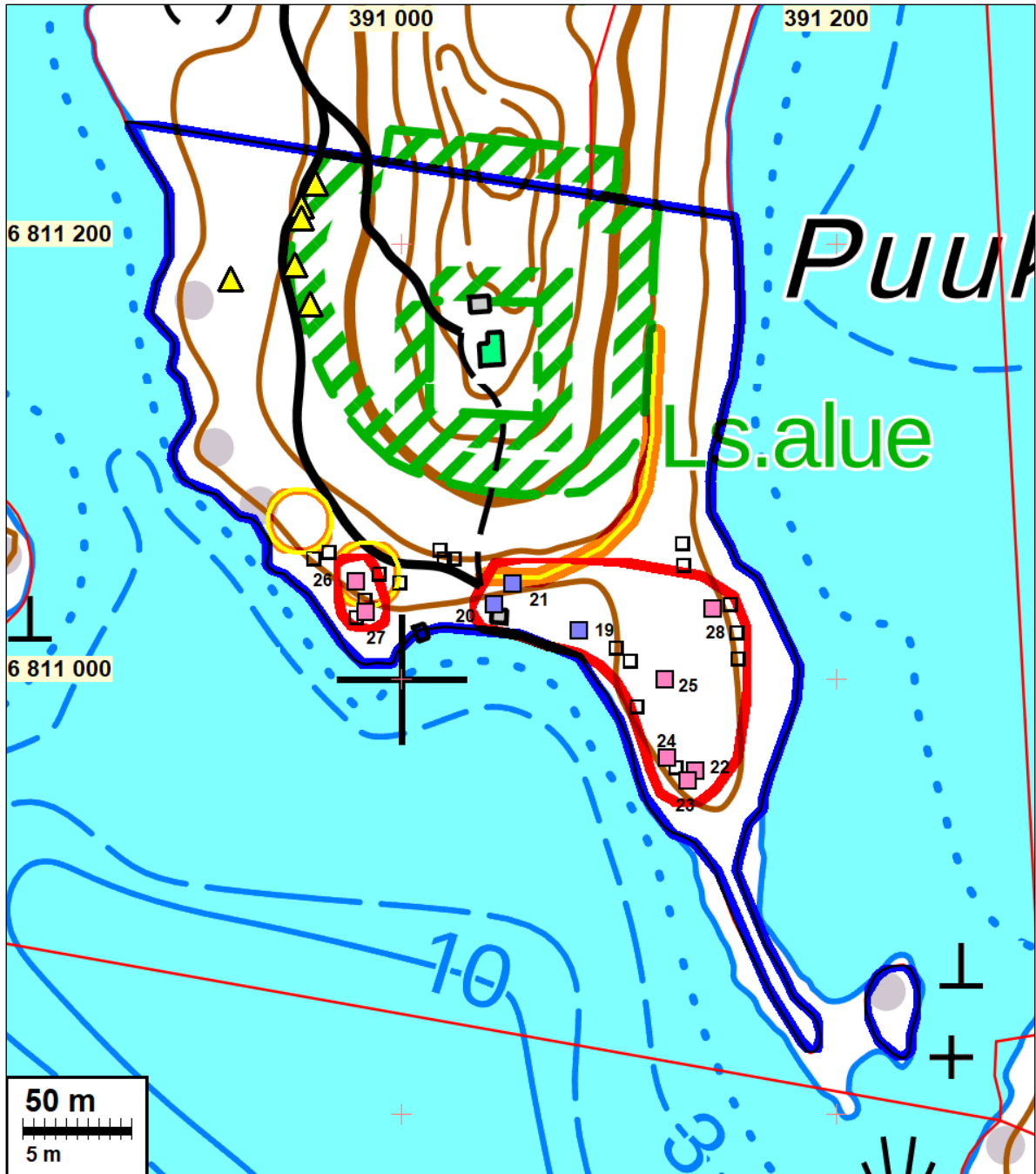
Hannu Poutiainen  
Taika-Tuuli kaivo  
Mikroliitti Oy

### Lähteet

- Bilund, A. 2000. Kaava-alueiden arkeologinen inventointi Päijät-Hämeessä - Eräillä kaava-alueilla Asikkalan, Hartolan, Heinolan, Hollolan, Padasjoen ja Sysmän kunnissa. Päijät-Hämeen maakuntamuseo, Lahden kaupunginmuseo.
- Júwan, A. 1805. Cauton E Separat förrättningskarta, kartdel F, storskifte, Lamperi 7, Hokka 6, Nuuttila 3.
- Padasjoen peruskartat 1965 & 1985. 2143 05. Maanmittauslaitos.
- Padasjoen pitäjänkartta 1840-I. 2143 05. Maanmittauslaitos.
- Stjernvall, L. 1839–1841. Kasiniemi Kasiniemen yksinäistalo tässä kunnassa ja Ämmätsän yksinäistalo Luopioisten kunnassa isojaonkartta, pöytä- ja jakokirja sekä pyykkiselitys.
- Stjernvall L. 1847. Separat förrättningskarta, kartdel F, klyvning, Kasiniemi 1.
- Voionmaa, K. A. 1924. Kasiniemi 0,9993 No 1 Ansio, R: No 15–23, vuokra-alueiden järjestely.

## Koekuopat

Kaikki koekuopat olivat kooltaan paikoitellen lapion pistoja (0,2 m x 0,2 m), syvemmälle kaivettuna lapion mitan mukaisia (n. 0,4 x 0,4 m). Koekuoppia kaivettiin yhteensä 25 kpl, joista 7 oli löydöllisiä. Kuoppien syvyys vaihteli 10–50 välillä, sillä osa löydöistä tuli hyvin pinnasta. Mitään kulttuurikerrosta ei kuopista havaittu, kun kaivaminen pysäytettiin löydöllisissä koekuopissa aina ensimmäiseen löytöhavaintoon. Löydöttömät koekuopat kaivettiin pohjamaahan saakka.



**Koekuoppakartta.** Kartalle on rajattu punaisella inventoitu kaava-alue, sinisellä inventoidulle kiinteistölle osuvat RA-alueet ja keltaoransseilla ympyröillä on merkitty rakennuspaikkojen A ja B siirtokohdat, sekä tieyhteys rakennuspaikalle A.

- = löydölliset koekuopat, 2022 Poutiainen
  = löydölliset koekuopat, 2000 Bilund  
 = löydöttömät koekuopat, 2022 Poutiainen
  = raivausröykkiöt (muu havainto, ei muinaisjännöksiä)

**Uusi muinaisjännösrajaus punaisella**

Koekuoppa	N	E	Huomiot	Löydöt
19	6811022,1	391082,0	Bilund 2000	löytöjä
20	6811034,0	391043,0	Bilund 2000	löytöjä
21	6811043,6	391051,4	Bilund 2000	löytöjä
22	6810957,5	391135,4		Palanut luu, kvartsi-iskos
23	6810953,0	391131,8		Palanut luu, kvartsi-iskos
24	6810963,3	391122,6		Palanut luu
25	6810999,4	391121,5		kvartsi-iskos
26	6811044,7	390979,6		kvartsi-iskos
27	6811030,7	390983,9		kvartsi-iskos
28	6811032,1	391143,3		kvartsi-iskos



Kvartsia ja palanutta luuta koekuopasta Puuksamenniemen kärjestä.



Kvartsi-iskoksia ja palaneita luunsiruja koekuopasta Puuksamenniemen kärjestä.

Palaneita luunsiruja koekuopasta Puuksamenniemen kärjestä.



## Muinaisjäännös

### 1 Padasjoki Puuksamenniemi

**Mjtunnus:** 576010014  
**Status:** kiinteä muinaisjäännös  
**Ajoitus:** asuinpaikat  
**Laji:** kivikautinen  
**Koordin** N 6811028 E 391085 Z: 110

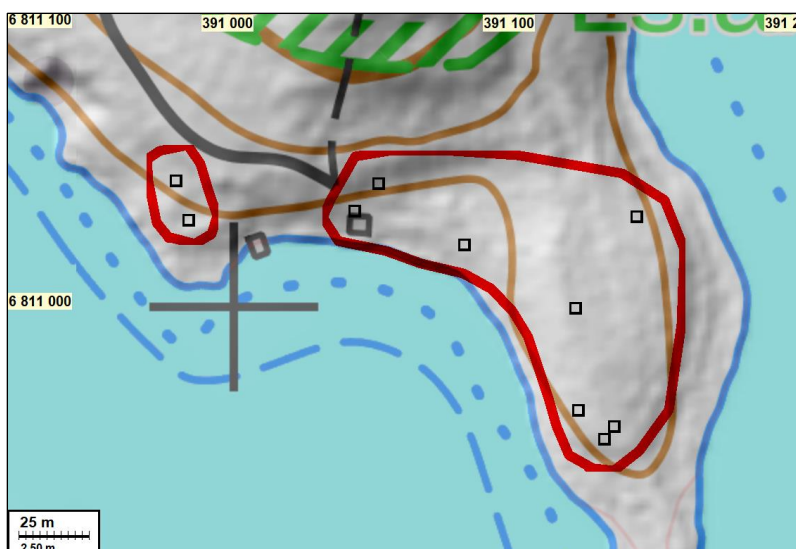
**Tutkijat:** Bilund, A. 2000, inventointi (KM 32391:1–4). Poutiainen, H. 2022 inventointi.

**Kuvaus:** *Museovirasto:* Asuinpaikka sijaitsee Vesijakojärven pohjoispäässä olevassa Puuksamenniemessä, noin 250 m niemen kärjestä pohjoiseen, niemen korkean osan eteläkärjessä lounaaseen avautuvan lahden rannalla. Lahdelman rannalla on kolme rakennusta: venevaja, sauna ja puuvaja, jotka liittyvät harjulla noin 100 m pohjoisempaan olevaan huvilaan. Löytöjä poimittiin tieltä saunan läheltä tieleikkauksesta. Rakennusten kaakkoispuolelle tehdyistä koekuopista löytyi keramiikkaa, kvartsia ja runsaasti palanutta luuta sekä punaruskea likamaakerros. Keramiikka on mahdollisesti myöhäskivikautista tai varhaismetallikautista. Asuinpaikka on hyvin säilynyt, maasto on ehjää. Koko tasanne harjun rinteeseen ja rannan välissä on potentiaalista asuinpaikka-aluetta, samoin harjun matala karkiosa etelämpänä.

*Poutiainen 2022:* Ennestään tunnetun asuinpaikan laajuutta selvitettiin ja tarkennettiin koekuopittamalla alueelle 25 koekuoppaa, jotka sijoituivat lähimmillään 20 metrin päähän vuoden 2000 Bilundin inventoinnin rajauksesta.

Kaivaminen lopetettiin, jos tai kun koekuopasta tuli ensimmäinen tai ensimmäiset löydöt. Löytöjä tuli runsaiten Puuksanniemen etelään työntyvän karkiosan tasanteelta, mäntyvaltaiselta hiekkakankaalta. Koekuopituksen perusteella itärannan tuntumassa löytöjä on vähemmän. Siellä maaperä on kivistä hiekkaa tai moreenia, puusto sekametsää.

Koekuopituksen ja topografian perusteella mökin länsipuolella, länsirannan tuntumassa on erillinen asuinpaikan osa. Siellä maasto on kivistä. Löytöalue on pieni - se rajautuu idässä kivikkoon ja lännessä kiviseen ja viettävään rinteeseen. Löytöjä koekuopista tuli tältä alueelta varsin vähän.



Muinaisjäännöksen uusi kaksiosainen rajausehdotus punaisella. Rajauksen sisällä osoitettu mustilla neliöillä v. 2000 Bilundin sekä v. 2022 Poutiaisen inventointien löytökohtat.

Topografia ja löydöttömyys erottavat muinaisjäännös alueet toisistaan



*Vasemmalla:* Puuksamenniemen kärjen tasannetta. Vas. Vesijaon selkää.  
*Oikealla:* Kivikautista asuinpaikkaa Puuksamenniemen A-alueella.



*Vasemmalla:* Kivikautista asuinpaikkaa Puuksamenniemen kärjessä. Taustalla Vesijaon selkää.  
*Oikealla:* Kivikautista asuinpaikkaa Puuksamenniemen kärkiosan länsirannan tuntumassa. Arkeologianharrastaja löydöllisen koekuopan kohdalla. Paikka on ylemmällä tasolla kuin mistä v. 2000 inventointilöydöt tulivat. Rantaa kohti viettää suhteellisen jyrkkä rinne.

### **Yleiskuvia**



*Vasemmalla:* Kuvassa etualalla v. 2000 inventoinnin koekuopan paikka. Siitä löytyi kvartseja, keramiikkaa ja palanutta luuta. Taustalla (oik.) puuvaja. *Oikealla:* Janne Kinnunen v. 2000 inventoinnin kvartsi-iskosten löytökohtalla. Saunarakennus oikealla.



*Vasemmalla:* Raivausröykkiö kaava-alueen luoteisosassa, mökille menevän tien länsipuolella. *Oikealla:* RA-alueiden luoteispuolella maasto muuttuu kallioiseksi ja jyrkkäpiirteiseksi. Vas. pilkottaa Vesijako.



*Vasemmalla:* Nurmikenttää vanhan pellon kohdalle RA-alueella. *Oikealla:* Kvartsi-iskoksia koekuopasta.